

Chính sách của tổng thống Trump với Trung Cộng sẽ tiếp nối như thế nào?

Đại Nghĩa

Trong khi nhiều người trong giới chính trị, truyền thông, kinh doanh tại Mỹ và trên thế giới... còn đang bị ru ngủ, hoặc ngậm miệng ăn tiền và đôi khi bị đe dọa bởi chính quyền Trung Quốc, thì tổng thống Donald Trump xuất hiện.

Ngày 28/10/2020, Nikkei Asia đăng tải bài bình luận của Richard McGregor, thành viên cấp cao tại Viện nghiên cứu Lowy ở Sydney.

Thái độ bất ngờ ở Bắc Kinh

Vào giữa năm 2018, ngay khi tổng thống Donald Trump đang khởi động những bước đi đầu tiên của mình trong cuộc chiến thương mại chống lại Trung Quốc, tôi đã đến Bắc Kinh để cố gắng nắm bắt quan điểm chính trị của đất nước này nhìn nhận Tổng thống Mỹ như thế nào.

Tháng 5 năm đó, TT Trump đã công bố hàng chục tỷ đô la thuế quan đối với hàng hóa Trung Quốc. Ngay sau đó, với việc Bắc Kinh vẫn đang cố gắng đáp trả, Tổng thống Mỹ đã công bố một loạt thuế nhập khẩu mới.

Trước công chúng, Bắc Kinh đã tỏ ra mạnh mẽ trong việc đáp trả. Bộ Thương mại Trung Quốc công bố mức thuế tương xứng đối với hàng nhập khẩu của Mỹ và tuyên bố rằng Trung Quốc “hoàn toàn không sợ một cuộc chiến thương mại.”

Trong các bộ có quyền lực và các tổ chức tư vấn trọng yếu của Trung Quốc, tôi đã nghĩ chắc chắn rằng sẽ có sự coi thường của giới thượng lưu đối với tổng thống Trump và chiến thuật cứng rắn của ông đang thịnh hành ở Washington sẽ được phản chiếu ở Bắc Kinh.

Nhưng thay vì khinh thường, điều ngược lại đã xảy ra. Trước sự ngạc nhiên của tôi, các quan chức và học giả hoặc sợ hãi hoặc ngưỡng mộ tổng thống Hoa Kỳ. Trong khi

các nhà phê bình của ông ở phương Tây không tìm thấy gì ngoài sự hoài nghi và hỗn loạn ở tổng thống Trump, thì nhiều quan chức và học giả ở Trung Quốc lại nhìn thấy tính toán chiến lược và thiên tài chiến thuật của ông.

Ngoài sự tỏ ra trước công chúng, thái độ cá nhân của người Trung Quốc tỏ ra kém tự tin hơn, dường như bị mất thăng bằng bởi sức ép kép về thuế quan và các chiến thuật đối đầu không giới hạn của tổng thống Trump.

Các quan chức và học giả đã từng hay tự tin, những người trước đây thường bác bỏ quan điểm của Hoa Kỳ với kiểu nhún vai quá đà này, có vẻ bối rối và đôi khi lo sợ.

Trong nhiều cuộc trò chuyện, các quan chức và học giả rất cần những hiểu biết sâu sắc về cách xử lý của TT Trump và cách đưa ra động thái tiếp theo của ông. Nhưng nếu các cố vấn thân cận nhất của TT Trump không biết ông ấy có thể làm gì tiếp theo, thì bất kỳ ai khác cũng không thể biết.

Ngày càng có nhiều người chỉ trích ở Trung Quốc về sự cai trị ngày càng phi tự do của Chủ tịch Tập Cận Bình. Họ vui mừng trước cách Tổng thống Mỹ, hơn bất kỳ người tiền nhiệm nào của ông, đã có thể làm chao đảo giới lãnh đạo Trung Quốc.

Sống lại sức mạnh Mỹ

Ở Washington, căng rắn với Trung Quốc đã trở thành một trong số ít lập trường thống nhất của lưỡng đảng trong một chính thể bị chia rẽ sâu sắc.

Sự kết thúc của nhiệm kỳ đầu tiên cũng có thể che khuất những bài học thực tế quý giá mà thời đại TT Trump mang lại, về cách Mỹ có thể đẩy lùi Trung Quốc để kiểm tra sự thay đổi không ngừng của hiện trạng mà Trung Quốc đã theo đuổi thành công từ những năm 1990.

Các động thái thuế quan từ giữa năm 2018 đại diện cho một thời điểm mà tổng thống Trump là một biểu tượng – ít nhất là ở Trung Quốc – về một thứ mà thế giới đã từng rất quen thuộc: một nước Mỹ hùng mạnh với khả năng ra lệnh cho các đối thủ.

Mark Leonard, nhà bình luận người Anh đến Bắc Kinh vào giữa năm 2018, đã viết trên The Financial Times vào khoảng thời gian này rằng, người Trung Quốc mô tả TT Trump là “nhà chiến thuật bậc thầy, tập trung áp lực vào một vấn đề tại một thời điểm và điều tiết các nhượng bộ như ông ấy muốn.

“Nhưng họ cũng xem ông ấy là một chiến lược gia, sẵn sàng tuyên bố đình chiến trong từng lĩnh vực khi không còn nhượng bộ nữa, và sau đó bắt đầu lại với một mặt trận mới.”

Khả năng của tổng thống Trump trong việc sắp xếp các vấn đề với lợi thế của Mỹ – trong chính sách đối ngoại đã nhận được lời khen ngợi từ một trong những cố vấn chính sách đối ngoại cấp cao của Hillary Clinton và hiện là của Joe Biden, Jake Sullivan.

“Tôi nghĩ rằng Donald Trump đã làm rung chuyển mọi thứ ở một mức độ nhất định, liên quan đến chính sách đối ngoại của Mỹ đã tạo thêm không gian cho một tính toán nghiêm túc mà đã phải làm từ lâu rồi”, Sullivan nói trong một Viện Lowy gần đây.

Các chiến thuật đối đầu của tổng thống Trump cũng được chào đón một cách lạnh lẽ ở Nhật Bản, mặc dù nó tập trung vào các vấn đề an ninh quốc gia hơn là thương mại. Trong số những người hâm mộ TT Donald Trump có các cố vấn chính sách đối ngoại của Thủ tướng Shinzo Abe, những người thường thất vọng về cách tiếp cận mang tính tập thể của cựu Tổng thống Mỹ Barack Obama.

Một quan chức cấp cao giấu tên của Nhật Bản, viết trên tạp chí The American Interest năm nay rằng:

“Đối với các nước đang chịu sức ép của Trung Quốc, đường lối cứng rắn hơn của Hoa Kỳ đối với Trung Quốc quan trọng hơn bất kỳ khía cạnh nào khác trong chính sách của Hoa Kỳ.

“Giới tinh hoa châu Á, ở Đài Bắc, Manila, Hà Nội và New Delhi, ngày càng tính toán rằng, cách tiếp cận không thể đoán trước của ông Donald Trump là tốt hơn so với nguy cơ Hoa Kỳ quay trở lại ca ngợi Trung Quốc là ‘bên liên quan có trách nhiệm’.”

Toshihiro Nakayama, giáo sư về chính trị Mỹ tại Đại học Keio ở Tokyo, trả lời: “Thực tế là lập trường của Obama đã cứng rắn hơn trong suốt hai nhiệm kỳ của mình”.

Tuy nhiên, các cố vấn của Obama thừa nhận một cách cá nhân rằng, tổng thống Trump đã đưa ra một lời nhắc nhở về sức mạnh của Mỹ, khi quyết định xoay chuyển sức nặng của mình – điều mà họ đã không làm.

Đôi khi, chính quyền Trump đã sử dụng vũ lực để đạt được đường lối ngoại giao đối với Trung Quốc với những kết quả đáng kể. Các lệnh trừng phạt của Hoa Kỳ đối với Huawei là một điển hình.

Một năm trước, chiến dịch của Washington nhằm ngăn chặn các quốc gia trên thế giới, đặc biệt là các quốc gia phát triển, áp dụng tiêu chuẩn dịch vụ 5G của gã khổng lồ viễn thông Trung Quốc dường như đã thất bại.

Mỹ thậm chí còn gặp khó khăn trong việc thuyết phục Anh, đối tác tình báo thân thiết và lâu đời nhất của Washington, đồng ý đẩy Huawei ra khỏi vị trí ưu việt trong mạng viễn thông Anh.

Nhiều tháng sau, chiến dịch toàn lực do ngoại trưởng Mỹ Mike Pompeo lãnh đạo đã có kết quả. Vương quốc Anh cũng như phần lớn châu Âu, Nhật Bản, Úc, Canada, Singapore và New Zealand, trong số các quốc gia khác, đều đã chọn các nhà cung cấp không phải của Huawei.

Khi đó, chiến dịch của Huawei là một lời nhắc nhở về sức mạnh của Mỹ vẫn còn đáng gờm như thế nào. Áp lực lên công ty Trung Quốc ngày càng gia tăng do Mỹ hạn chế bán công nghệ cho nó.

Bất kỳ nhận định nào về di sản Trung Quốc của tổng thống Trump và thách thức đối mặt với người kế nhiệm, đều phải tính đến hành vi của Bắc Kinh, cùng với sự nổi lên của Tập Cận Bình như một lực lượng chính trị toàn cầu.

*Sức ép và biến động khiến chính quyền Trung Quốc bộc lộ bản chất
Chính sách ngoại giao “chiến binh sói” của Bắc Kinh đã mở ra kiểu định vị hiệu
chiến của Trung Quốc vốn từ lâu đã trở thành đặc điểm của các tương tác khép kín
với các nhà ngoại giao nước này.*

*Sức mạnh kinh tế và quân sự ngày càng tăng của Trung Quốc, và sức mạnh của chính
ông Tập, đã khuyến khích Bắc Kinh thúc đẩy mạnh mẽ hơn trên nhiều mặt, bao gồm
cả ở Đài Loan và ở Biển Đông.*

*Chad Sbragia, Phó trợ lý Bộ trưởng Quốc phòng, cho biết vào tháng 9, sau khi công
bố báo cáo thường niên của Lầu Năm Góc về quân đội Trung Quốc: “Người Trung
Quốc có khát vọng trở thành cường quốc bằng mọi biện pháp về sức mạnh quốc gia
toàn diện hoặc tổng hợp mà có thể đo lường.*

*Nhưng COVID-19 đã cho thấy ngoại giao Trung Quốc có khả năng không giới hạn,
đề không chỉ xa lánh thế giới phát triển mà cả các đối tác tiềm năng trong khu vực.*

*Việc Trung Quốc tích cực che đậy nguồn gốc của COVID-19 và phản ứng dữ dội của
nó trước bất kỳ lời chỉ trích nào trên mặt trận đó đều là một thảm họa, cũng như
“ngoại giao mặt nạ” thô bỉ sau đó.*

*Trung Quốc hiện đang cố gắng khôi phục ngoại giao, tập trung vào Đông Nam Á.
Bắc Kinh đã hứa với Indonesia, quốc gia đông dân nhất khu vực sau Trung Quốc,
rằng nước này sẽ là một trong những nước đầu tiên tiêm vắc-xin khi họ có.*

Tương lai châu Á sau bầu cử Mỹ

*Trong nhiệm kỳ của tổng thống Donald Trump, các đồng minh của Mỹ trong khu vực
châu Á đã tăng cường sức mạnh quân sự. Đối thủ cạnh tranh nhất quán nhất của
Trung Quốc ở châu Á trong những năm gần đây là Nhật Bản, và ở Thái Bình Dương
là Australia.*

*Nhưng các đồng minh của Mỹ trong khu vực cũng sẽ lo lắng trước bất kỳ cuộc bỏ
nhiệm nào vào các vị trí ngoại giao cấp cao trong bất kỳ chính quyền nào của Biden.*

*Mối quan tâm của họ bao gồm cả bản thân Biden. Bất chấp nhiều năm là thượng nghị
sĩ trong Ủy ban Đối ngoại. Robert Gates, Giám đốc Lầu Năm Góc dưới thời George
W. Bush và Barack Obama, viết trong hồi ký của mình rằng Biden đã “sai lầm trong
hầu hết các chính sách đối ngoại lớn và các vấn đề an ninh quốc gia trong bốn thập
kỷ qua.”*

*Trong chính quyền Obama, vào những thời điểm khác nhau, Tokyo đã chỉ trích rất
nhiều đối với cả Biden và Susan Rice, cựu cố vấn an ninh quốc gia, người có thể có
một vị trí cấp cao nếu tổng thống Trump bị đánh bại.*

*Cả Biden và Rice tại một thời điểm, đều chấp nhận khái niệm của Bắc Kinh về kỷ
nguyên mới trong “quan hệ cường quốc”, mà Tokyo coi như một loại khái niệm
“G-2”, sẽ loại trừ các đồng minh như họ để ủng hộ thỏa thuận Mỹ-Trung.*

Cuối cùng, bỏ phong cách chính trị sang một bên, tổng thống Trump có thể chứng tỏ

là người có khả năng tiên tri khi đặt câu hỏi về vai trò của Washington sau chiến tranh ở châu Á.

Đại Nghĩa